

М. О. Надтока, здобувач третього (наукового) рівня
Національного університету охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика

ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОРИСТАННЯ ЦІНОВИХ КРИТЕРІЇВ ТА НЕВРАХУВАННЯ ЯКІСНИХ ПРИ ОЦІНЮВАННІ ПРОПОЗИЦІЙ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто актуальну проблему переважання цінових критеріїв над якісними параметрами при визначенні переможців у сфері публічних закупівель України. Здійснено аналіз нормативно-правової бази, що регулює публічні закупівлі, особливо за умов воєнного стану 2022-2025 років. На основі аналізу офіційних даних Міністерства економіки України встановлено, що частка закупівель з використанням нецінових критеріїв в Україні залишається дуже малою порівняно з європейською практикою. Встановлено, що в Україні частка закупівель з використанням нецінових критеріїв становить лише 1-2%, тоді як у країнах ЄС цей показник сягає 42%, а в окремих країнах — понад 75%. Визначено основні причини домінування цінового критерію: нормативно-правові обмеження, методологічні прогалини, недостатня кваліфікація фахівців із закупівель та потенційні корупційні ризики. Виявлено неоліки існуючої системи оцінювання тендерних пропозицій та обґрунтовано необхідність запровадження збалансованого підходу з посиленням врахування якісних характеристик товарів і послуг. Досліджено міжнародний досвід застосування нецінових критеріїв у публічних закупівлях та можливості його адаптації до українських реалій. Проаналізовано економічні й соціальні наслідки надмірного фокусування на ціновому критерії. Запропоновано комплексний підхід до вирішення виявлених проблем з практичними рекомендаціями щодо вдосконалення механізмів проведення публічних закупівель для підвищення їх ефективності та забезпечення оптимального співвідношення ціни та якості в умовах обмежених бюджетних ресурсів. Серед ключових рекомендацій — впровадження комплексного підходу до оцінки тендерних пропозицій, розробка об'єктивних та вимірюваних нецінових критеріїв, створення дієвої системи моніторингу ефективності запроваджених змін. Дослідження має не лише теоретичне, але й практичне значення, пропонуючи конкретні механізми підвищення ефективності системи публічних закупівель в умовах обмежених ресурсів та потреби у стратегічному плануванні національної економіки.

Ключові слова: публічні закупівлі, цінові параметри, якісні критерії, тендерні пропозиції, ефективність закупівель, Prozorro, нецінові показники, оцінка життєвого циклу, ціноутворюючі чинники, економічно вигідна пропозиція.

M. O. Nadтока. Problems of using price criteria and non – considering quality when evaluating public procurement proposals in Ukraine

The article deals with the topical problem of predominance of price criteria over qualitative parameters in determining the winners in the field of public procurement of Ukraine. The regulatory framework governing public procurement was analyzed, especially under the conditions of martial law 2022-2025. Based on the analysis of official data from the Ministry of Economy of Ukraine, it was found that the share of procurements using non-price criteria in Ukraine remains negligible compared to European practice. It was found that in Ukraine the share of procurement using non-price criteria is only 1-2%, while in EU countries this figure reaches 42%, and in some countries – over 75%. The main reasons for the dominance of the price criterion were identified: regulatory and legal restrictions, methodological gaps, insufficient qualifications of procurement specialists, and potential corruption risks. The disadvantages of the existing tender evaluation system have been identified and the need to introduce a balanced approach with a strengthened quality characteristic of goods and services has been substantiated. International experience of applying non-price criteria in public procurement and the possibility of its adaptation to Ukrainian realities is investigated. The economic and social consequences of excessive focus on price criteria are analyzed. A comprehensive approach to solving the identified problems with practical recommendations for improving public procurement mechanisms to improve their efficiency and ensure optimal value for price and quality under limited budget resources is proposed. Among the key recommendations are the implementation of a comprehensive approach to evaluating tender proposals, the development of objective and measurable non-price criteria, and the creation of an effective system for monitoring the effectiveness of the implemented changes. The analysis has not only theoretical, but also practical significance, proposing specific mechanisms for increasing the efficiency of the public procurement system in conditions of limited resources and the need for strategic planning of the national economy.

Key words: public procurement, price parameters, quality criteria, tender proposals, procurement efficiency, Prozorro, non-price indicators, life cycle assessment, pricing factors, economically favorable supply.

Постановка проблеми. Проблема надмірного домінування цінових критеріїв при визначенні переможців публічних закупівель набула особливої актуальності в умовах обмежених бюджетних коштів та підвищених вимог до ефективності їх використання як у звичайних умовах так і особливо під час воєнного стану. Незважаючи на реформування системи публічних закупівель та впровадження електронної системи Prozorro, яка звичайно підвищила прозорість процесу, існуюча практика оцінки тендерних пропозицій здебільшого на основі найнижчої

ціни призводить до суттєвих економічних та соціальних наслідків: зниження якості товарів та послуг, збільшення експлуатаційних витрат, неефективного використання державних коштів у довгостроковій перспективі. Особливої гостроти ця проблематика може набувати при закупівлях критично важливих товарів, як то для забезпечення енергетичної стабільності або обороноздатності держави, функціонування об'єктів критичної інфраструктури тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Згідно з аналізом досліджень і публікацій, проблематику публічних закупівель розглядають такі автори як Синиця Т.В., Золотухіна Т.В., Науменко С.М., Парасій-Вергуненко І.М., Здирко Н.Г., Осьмірко І.В., Письменна М.С., Псьота В.О та інші. В той же час, питанню саме функціонування системи публічних закупівель з точки зору використання нецінових критеріїв науковцями досліджується значно рідше. Однак цей аспект у проведенні закупівель все ж є дуже важливим. Сизов А. та Артюшенко О. [2] дослідили актуальні питання використання нецінових критеріїв у системі публічних закупівель України та їх вплив на ефективність закупівель. Автори проаналізували причини обмеженого застосування нецінових критеріїв та запропонували шляхи для вдосконалення. Приклад практичного застосування нецінових критеріїв замовниками був представлений ще напочатку розвитку системи публічних закупівель в Україні після впровадженн Prozofto у дослідженні платформи «E-tender» [3], де наведено статистичні дані та аналіз практики використання нецінових критеріїв у різних категоріях закупівель. Також офіційні дані та аналіз функціонування системи публічних закупівель в Україні надає Міністерство економіки України, зокрема, останній щорічний звіт [4], який містить узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2023 рік.

Мета статті. Дослідити проблематику домінування цінових параметрів при обранні переможця публічних закупівель в Україні, проаналізувати наслідки неврахування якісних критеріїв та розробити рекомендації щодо впровадження збалансованого підходу до оцінки тендерних пропозицій з урахуванням міжнародного досвіду та особливостей функціонування системи державних закупівель в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Система публічних закупівель є важливим інструментом державного управління та забезпечення ефективного використання бюджетних коштів. В Україні ця система зазнала суттєвих змін після впровадження електронної системи Prozofto, яка значно підвищила прозорість процесу закупівель та сприяла більш раціональному витрачання державних коштів. За даними Міністерства економіки України, обсяг закупівель через систему Prozofto у 2023 році склав понад 480 млрд гривень, що демонструє масштаб та важливість системи для державного управління [5]. Актуальність дослідження посилюється умовами воєнного стану в Україні у 2022-2025 роках, коли ефективність та результативність публічних закупівель набуває стратегічного значення для забезпечення обороноздатності держави та підтримки критично важливих сфер функціонування економіки та суспільства. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну у лютому 2022 року зумовило необхідність адаптації системи публічних закупівель до умов воєнного стану. Були прийняті спеціальні нормативні акти, що спростили та пришвидшили процедури закупівель для забезпечення оборонних потреб та функціонування критичної інфраструктури. В умовах війни та обмежених ресурсів особливо важливим стає питання ефективності використання бюджетних коштів не лише з точки зору економії, але й забезпечення належної якості закуплених товарів, робіт та послуг. Основним нормативно-правовим актом, що регулює сферу публічних закупівель в Україні, є Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII. Відповідно до статті 29 цього Закону, критеріями оцінки тендерних пропозицій можуть бути [6]:

1. Ціна або вартість життєвого циклу;
2. Ціна або вартість життєвого циклу разом з іншими критеріями оцінки, зокрема такими як: умови оплати; строк виконання; гарантійне обслуговування; передача технології та підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів; застосування заходів охорони навколишнього середовища та/або соціального захисту, які пов'язані із предметом закупівлі.

Однак, як показують дослідження та звіт Міністерства Економіки в Україні переважно використовується лише ціновий критерій, а нецінові критерії застосовуються у більшості у закупівлях робіт та послуг. Аналіз нормативно-правових актів показує, що в умовах воєнного стану основний акцент зроблено на швидкості та оперативності закупівель, що часто призводить до ще більшого нехтування якісними показниками на користь цінових критеріїв та спрощених процедур. Сизов А. та Артюшенко О. відзначають, що дослідивши дані проведених закупівель в Україні у довоєнні 2016–2020 роки, встановлено, що для України відсоток використання нецінових критеріїв до загальної кількості закупівель становить менше 1 %, лише в окремо взятих роках перевищує 1 %, що йде в розріз із тенденціями розвитку світового ринку закупівель та європейськими практиками. Зазвичай у практиці європейських країн частка відсотка значення нецінових критеріїв у формулі вибору переможця становить близько 30 % [2]. Домінування цінового критерію при визначенні переможця публічних закупівель є системною проблемою, що має комплексний характер та глибокі корені в українській практиці державного управління. Як зазначає Міністерство економіки України, для ефективного здійснення закупівель законодавством у сфері публічних закупівель передбачено можливість замовнику обирати перелік критеріїв оцінки (критеріями оцінки є: ціна; або вартість життєвого циклу; або ціна разом з іншими критеріями оцінки) та методику

оцінки тендерних пропозицій із зазначенням питомої ваги кожного критерію. При формуванні таких критеріїв замовниками у 2023 році найчастіше застосовувався критерій ціни у всіх типах предмета закупівлі [4]. Ще більше відображає використання критеріїв при оцінці пропозицій торгів у 2023 році аналітика даних від Міністерства Економіки (див. табл 1.1).

Таблиця 1

Аналітичні дані Міністерства Економіки України щодо застосування критеріїв оцінки у публічних закупівлях в Україні у 2023 році

Тип предмета закупівлі	Критерії оцінки	Кількість закупівель (лотів)
Товари	ціна	278428
	вартість життєвого циклу	25
	ціна разом з іншими критеріями оцінки	248
Роботи	ціна	19278
	вартість життєвого циклу	2
	ціна разом з іншими критеріями оцінки	75
Послуги	ціна	79174
	вартість життєвого циклу	8
	ціна разом з іншими критеріями оцінки	155

Аналіз представлених даних демонструє очевидне переважання цінового критерію в усіх категоріях предметів закупівлі. Дослідження статистичних показників та інших матеріалів, що стосуються роботи системи публічних закупівель, виявило фундаментальну проблему – надмірну орієнтацію на ціновий параметр під час вибору переможців торгів в Україні. Ця тенденція стала невід'ємним елементом процедури проведення торгів у сфері публічних закупівель.

Аналіз досліджень та практики публічних закупівель дозволяє виділити кілька ключових причин домінування цінового критерію:

– **Нормативно-правові обмеження.** Українське законодавство містить суттєві обмеження щодо застосування нецінових критеріїв, зокрема, їхня загальна питома вага не може перевищувати 30%, що значно менше, ніж у європейській практиці.

– **Складність визначення та застосування нецінових критеріїв.** Сизов А. та Артюшенко О. зазначають, що «відсутність чітких методик для визначення нецінових критеріїв та їх оцінки значно ускладнює їх практичне застосування» [2].

– **Недостатня кваліфікація фахівців із закупівель.** Спілкування безпосередньо з замовниками закупівель та проведені дослідження свідчать, що існує недостатня обізнаність виконавців у сфері публічних закупівель у способах використання нецінових критеріїв, необхідність більшого інформування щодо практичної можливості застосування нецінових критеріїв, потреба у запровадженні електронного конструктору з його введенням на Законодавчому рівні та чіткої методики застосування для певних товарних груп, категорій послуг тощо.

– **Корупційні ризики.** Також однією з причин обмеженого використання нецінових критеріїв є побоювання щодо потенційних корупційних ризиків при їх застосуванні, що в свою чергу могла б виправити методика використання нецінових критеріїв.

Домінування цінового критерію може призводити до низки негативних ризиків, які впливають на ефективність використання державних коштів та якість послуг, що надаються державними компаніями, зокрема таких:

– **Зниження якості придбаних товарів та послуг.** Згідно з дослідженнями у практиці ЄС найбільше уваги приділяють саме застосуванню нецінових критеріїв щодо якості продукції. Водночас під якістю мають на увазі не абстрактне поняття або країну походження товару, а чіткі та вимірювані показники, як продуктивність, довговічність, відсоток похибки чи браку, точність тощо. Вимірюваність показника якості – головна вимога, адже кожен учасник має підтвердити свою відповідність певному значенню нецінового критерію. Це неможливо зробити об'єктивно, якщо замовник вказав загальне визначення якості [1].

– **Високі експлуатаційні витрати.** Сизов А. та Артюшенко О. зазначають, що «нецінові критерії оцінки тендерних пропозицій мають бути якомога об'єктивнішими та піддаватися кількісному вимірюванню, бути доступними для оцінки громадськості. Нехтування неціновими критеріями, які могли б знизити витрати на обслуговування товарів у майбутньому, може мати негативні наслідки для задоволення всіх потреб замовника, що, у свою чергу, зменшує ефективність використання державних коштів» [2].

– **Неефективне використання бюджетних коштів у довгостроковій перспективі.** Відсутність врахування вартості життєвого циклу товарної позиції може призводити до необґрунтованого збільшення витрат державних коштів в середньо- та довгостроковій перспективі.

Міжнародний досвід свідчить про ефективність комплексного підходу до оцінки тендерних пропозицій з урахуванням як цінових, так і якісних критеріїв. Директиви ЄС з публічних закупівель (Директива 2014/24/ЄС та Директива 2014/25/ЄС) рекомендують застосовувати принцип "економічно найвигіднішої тендерної пропозиції" (MEAT – Most Economically Advantageous Tender). Цей підхід передбачає оцінку пропозицій не лише за ціною, але й за комплексом критеріїв, що включають якість, технічні переваги, функціональні характеристики, екологічні параметри, соціальні аспекти та інноваційний потенціал. MEAT було запроваджено Європейським парламентом у січні 2014 року. Директиви Європейського Союзу про закупівлі встановили правила державних закупівель, які застосовуються до будь-яких державних закупівель, що перевищують визначені порогові суми.

«Альтернативні» критерії, які можна використовувати в оцінці MEAT, в тому числі включають: Якість; Ціна або вартість з використанням підходу «витрати – ефективність»; Технічні переваги; Естетичні та функціональні характеристики; Доступність; Соціальні характеристики; Екологічні характеристики; Інноваційні характеристики; «Післяпродажне» обслуговування та технічна допомога; Умови доставки, такі як дата, процес і період.

Кожному з критеріїв, що використовуються, надається відносна вага, яка має бути вказана в тендерній документації. Крім того, їх можна перерахувати в порядку зменшення важливості. Правила передбачають, що в повідомленні про контракт учасника тендеру повинно бути чітко зазначено, що критерії MEAT будуть використовуватися для оцінки їхньої подання. Тоді критерії не можуть бути змінені. У цьому випадку можна використовувати двоетапний процес оцінки тендеру. Перший етап – це технічна оцінка, яка використовує індивідуальні зважені критерії для оцінки технічних переваг тендерних пропозицій. Другий етап – це фінансова оцінка, яка обчислює відносну вартість кожного тендеру порівняно з найнижчою запропонованою ціною. За даними досліджень, офіційна статистика Європейського Союзу містить інформацію про частку закупівель, в яких застосовувались комплексні критерії оцінки, що включають не лише ціну, але й вартість життєвого циклу та нецінові параметри. У 2021 році в середньому по ЄС цей показник сягнув 42%. Лідерами стали Хорватія, Франція, Естонія, Ірландія та Норвегія (хоча остання не є членом ЄС, але входить до Європейської економічної зони), де понад 75% закупівель проводилися з використанням додаткових критеріїв, окрім ціни. Натомість у Словаччині, Литві, Ісландії та на Кіпрі застосування таких розширених критеріїв спостерігалось менш ніж у 10% закупівель [1].

Аналіз європейського досвіду показує різноманітність підходів до застосування нецінових критеріїв [1]: Хорватія здійснила радикальну трансформацію: від 99% закупівель з винятково ціновим критерієм на початку 2010-х років до обов'язкового застосування нецінових критеріїв після змін у законодавстві 2017 року. Закон обмежив вагу цінового критерію максимум 90%, а за належного обґрунтування – навіть менше 50%. Незважаючи на наявність методичних рекомендацій, перехід супроводжувався певними проблемами: замовники часто встановлювали максимально можливу вагу ціни (90%) або використовували як нецінові ті критерії, які мали бути мінімальними обов'язковими вимогами. Франція має значну частку закупівель з неціновими критеріями, хоча законодавчо їх застосування не є обов'язковим. Національний план сталих закупівель передбачає, що у 2025 році значна частина закупівель включатимуть щонайменше один екологічний критерій. Країна активно просуває соціально та екологічно відповідальні закупівлі через додаткові програми та зобов'язання для великих замовників. Литва демонструє один із найнижчих показників використання нецінових критеріїв у ЄС (близько 5%). Основними перешкодами можуть бути складність таких закупівель для замовників, децентралізованість системи та брак відповідних кваліфікованих виконавців. Реформи щодо централізації публічних закупівель мають сприяти кращому використанню нецінових критеріїв та досягненню стратегічних цілей держави.

Аналіз сучасного стану системи публічних закупівель в Україні виявляє системну проблему надмірного домінування цінового критерію при виборі переможців, що суттєво відрізняється від практики європейських країн. Якщо в ЄС у ще у 2021 році 42% закупівель використовують нецінові критерії, а в таких країнах як Хорватія, Франція та Естонія — понад 75%, то в Україні цей показник складає лише близько 1-2%. Така значна різниця підкреслює необхідність суттєвого реформування підходів до оцінки тендерних пропозицій. Основні перешкоди для ширшого застосування нецінових критеріїв в Україні мають як нормативно-правовий, так і практичний характер. Серед них можна виділити:

- Законодавчу невизначеність — відсутність у нормативно-правових актах чітких порядків і способів використання нецінових критеріїв, що призводить до різноманітних трактувань і несистемних практик їх застосування.
- Методологічні прогалини — брак інструментів об'єктивного розрахунку ваги нецінових критеріїв, чітких методик оцінки їх економічного впливу та порядку перевірки відповідності пропозицій встановленим критеріям.
- Кваліфікаційні обмеження — недостатня компетентність фахівців замовників у питаннях формулювання та застосування нецінових критеріїв, нерозуміння способів перевірки відповідності учасників цим критеріям.
- Особливості воєнного стану — за умов воєнного стану в Україні 2022-2025 років спостерігається ще більше зниження частки закупівель із неціновими критеріями, що зумовлено потребою у швидких та оперативних закупівлях, однак це може негативно впливати на якість придбаних товарів та послуг для критичних сфер.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє виділити наступні акценти проблематики домінування цінових критеріїв публічних закупівель в Україні. Питання домінування цінових критеріїв при обранні переможця публічних закупівель є системною проблемою, що може призводити до зниження якості закуплених товарів та послуг, зростання експлуатаційних витрат та може бути чинником неефективного використання державних коштів у довгостроковій перспективі. В умовах воєнного стану в Україні 2022-2025 років проблема набула особливої актуальності через необхідність забезпечення якісних товарів та послуг для потреб оборони та функціонування критичної інфраструктури. Міжнародний досвід, особливо практика країн ЄС, загально демонструє ефективність комплексного підходу до оцінки тендерних пропозицій з урахуванням як цінових, так і якісних критеріїв, а також можливість суттєвого збільшення частки закупівель з неціновими критеріями за відносно короткий час при належних умовах, зокрема, законодавчому регулюванні. В той же час потрібно фахового підходити до питання, щоб унеможливити маніпуляцію неціновими критеріями, розробити чітко вимірювані механізми їх використання. Для вирішення проблеми в Україні необхідно впровадити комплексний підхід, що включає нормативно-правові зміни, з урахуванням директив ЄС, методологічну підтримку замовників та підвищення кваліфікації фахівців із закупівель. Особливу увагу слід приділити розробці об'єктивних та вимірюваних нецінових критеріїв, що дозволить мінімізувати корупційні ризики та забезпечити прозорість процесу оцінки пропозицій. Важливим аспектом є також створення системи моніторингу ефективності впроваджених змін, зокрема на рівні міжнародних організацій та фахівців, яким довіряє ЄС, що дозволить вчасно коригувати підходи до застосування нецінових критеріїв. Запропоновані заходи можуть дозволити підвищити ефективність системи публічних закупівель, забезпечити оптимальне співвідношення ціни та якості закуплених товарів та послуг, що особливо важливо в умовах обмежених державних коштів та потреби у відбудові країни після військових дій. Застосування нецінових критеріїв має стати не винятком, а стандартною практикою у системі публічних закупівель України, що допоможе досягти кращого співвідношення ціни та якості, врахувати соціальні й екологічні аспекти та сприяти стратегічним цілям держави.

Список використаних джерел:

1. Transparency International Ukraine. Звіт. Нецінові критерії у публічних закупівлях. Європейський досвід і поради для України. Київ, 2023. URL: <https://surl.li/lhtokw>
2. Сизов А., Артюшенко О. Актуальні питання використання нецінових критеріїв у системі публічних закупівель України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. № 4 (52). С. 39-42. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.52.39-42>
3. E-tender.ua. Нецінові критерії: Аналіз застосування замовниками. URL: <https://surl.li/ztpszc>
4. Міністерство економіки України. Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2023 рік. Київ, 2023.
5. Радник в сфері публічних закупівель. URL: <https://surl.li/oglpqk>
6. Закон України «Про публічні закупівлі» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 9, ст.89) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

References:

1. Transparency International Ukraine (2023), Kyiv, Netsinovi kryterii u publichnykh zakupivliakh. Yevropeyskyi dosvid i porady dlia Ukrainy [Non-price criteria in public procurement. European experience and recommendations for Ukraine], official site. URL: <https://surl.li/lhtokw> [Ukraine]
2. Syzov A. and Artyushenko O. (2022), « Aktualni pytannia vykorystannia netsinovykh kryteriiv u systemi publichnykh zakupivel Ukrainy» [«Topical issues of using non-price criteria in the public procurement system of Ukraine»], *Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka* [Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv], vol. 4(52), pp. 39-42, DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.52.39-42> [Ukraine]
3. E-tender.ua (2019), Netsinovi kryterii: Analiz zastosuvannia zamovnykamy [«Non-price criteria: Analysis of application by customers»], URL: <https://surl.li/ztpszc> [Ukraine]
4. Ministry of Economy of Ukraine (2023), Zvit, shcho mistyt analiz funktsionuvannia systemy publichnykh zakupivel ta uzahalnenu informatsiiu pro rezultaty zdiisnennia kontroliu u sferi zakupivel za 2023 rik [Report containing an analysis of the public procurement system functioning and generalized information on the results of control in the procurement sphere for 2023], Kyiv [Ukraine]
5. Radnyk v sferi publichnykh zakupivel (2024), «Obsyahy zakupivel cherez systemu Prozorro v 2023 u porivnyanni z 2022 rokom» [Procurement volumes through the Prozorro system in 2023 compared to 2022 year], URL: <https://surl.li/oglpqk> [Ukraine]
6. VRU, Law of Ukraine (2016) [Law of Ukraine «About Public Procurement»], *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*, vol. 9, art. 89, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> [Ukraine]